

Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
Кафедра педагогіки та освітнього менеджменту імені Василя Стефаника

Проф. Шаріт І. К.
із на. к. 02125265

2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Професійна етика викладача вищої школи»

Освітня програма «Освітні, педагогічні науки»

Рівень освіти Другий (магістерський)

Спеціальність 011 «Освітні, педагогічні науки»

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Івано-Франківськ – 2021 рік

Робоча програма з курсу «Професійна етика викладача вищої школи» для студентів спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки» (освітньо-професійна програма «Освітні, педагогічні науки»), 2021. 14 с.

Розробник:

Ковальчук Віра Миколаївна, доцент кафедри педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика, кандидат педагогічних наук.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика

Протокол від 24 серпня 2021 р., № 1.

Завідувач кафедри педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика

Л.М.Прокопів

Схвалено Науково-методичною радою Педагогічного факультету.

Протокол від «24» серпня 2021 р., № 1

Голова

Р.Я.Романишин

«24» серпня 2021р.

© Ковальчук В.М., 2021 рік

© ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», 2021 рік

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Модулів 1	Спеціальність: «Освітні, педагогічні науки»	Рік підготовки:	
Змістових модулів 1		1-й	1-й
		Семестр	
Загальна кількість годин – 90 год.		2-й	2-й
	Освітній рівень: другий (магістерський)	Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання:		10 год.	4 год.
		Практичні	
аудиторних – 12		20 год.	6 год.
самостійної роботи студента –		Самостійна робота	
	60 год.	80 год.	
	залік		

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:

для денної форми навчання – 33,3%/66,6%

для заочної форми навчання – 11,11%/88,8%/

1. Мета і завдання навчальної дисципліни

Мета курсу: розвиток у майбутніх викладачів вищої школи педагогічної культури та моральної свідомості; оволодіння сутністю, принципами та категоріями педагогічної етики; формування системи ставлень педагога до всіх суб'єктів освітнього процесу відповідно до норм і правил педагогічної етики. **Завдання:**

- формувати етичну компетентність викладача вищої школи;
- ознайомити здобувачів вищої освіти з об'єктом, предметом, категоріями та поняттями курсу «Педагогічна етика викладача вищої школи»;
- охарактеризувати морально-етичні аспекти педагогічної праці, проаналізувати перспективи розвитку;
- простежити історичні засади педагогічної етики;
- проаналізувати деонтологічні основи педагогічної професії;
- вивчити особливості моральної свідомості та педагогічного такту викладача ЗВО; –оволодіти прийомами створення позитивного іміджу та способами їх застосування в конкретних умовах професійної діяльності;
- виявити вимоги до професійного образу педагога;
- дослідити правила етикету сучасного викладача ЗВО;
- ознайомити з особливостями культури педагогічного спілкування;
- вивчити етичні засади викладача вищої школи в системі його професійних взаємин;
- окреслити проблему етико-педагогічної взаємодії педагога із суб'єктами освітнього процесу;
- розкрити етичні засади професійного вдосконалення викладача вищої школи.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен **знати:**

- основний зміст, напрям розвитку етичної думки в історико-культурологічному аспекті;
- основні категорії професійної етики, її види;
- загальні етичні принципи і норми професійної етики, які сприяють формуванню моральної культури фахівця;
- основні положення етичного кодексу;
- специфіку професійної етики в сфері педагогічної діяльності;
- основні правила сучасного етикету;
- моделі поведінки при формуванні іміджу педагога.

Студент повинен **вміти:**

- формувати власну етичну позицію, робити власний моральний вибір;
- застосовувати набуті знання у сфері професійної діяльності і особистого самовдосконалення;
- дотримуватись норм професійної етики в процесі педагогічної діяльності;
- застосовувати основні правила сучасного ділового етикету;
- формувати свій професійний імідж.

Компетентності

Інтегральна компетентність (ІК)

Здатність розв'язувати проблеми, задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері освітніх, педагогічних наук.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК7. Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК8. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

Спеціальні (фахові) компетентності

СК3. Здатність враховувати різноманітність, індивідуальні особливості студентів у плануванні та реалізації освітнього процесу в закладі освіти.

СК6. Здатність управляти стратегічним розвитком команди в педагогічній, науково-педагогічній та науковій діяльності.

Результати навчання

РН3. Формувати педагогічно доцільну партнерську міжособистісну взаємодію, здійснювати ділову комунікацію, зрозуміло і недвозначно доносити власні міркування, висновки та аргументацію з питань освіти і педагогіки до фахівців і широкого загалу, вести проблемно-тематичну дискусію.

РН4. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами усно і письмово для обговорення результатів освітньої, професійної діяльності, презентації наукових досліджень та інноваційних проєктів.

РН5. Організовувати освітній процес на основі студентоцентрованого, компетентнісного, контекстного підходів та сучасних досягнень освітніх, педагогічних наук, управляти навчально-пізнавальною діяльністю, об'єктивно оцінювати результати навчання здобувачів освіти.

РН7. Створювати відкрите освітньо-наукове середовище, сприятливе для здобувачів освіти та спрямоване на забезпечення результатів навчання.

РН11. Здійснювати консультативну діяльність у сфері освітніх, педагогічних наук.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1.Професійна етика в системі прикладного етичного знання. Особливості професійної етики уЗВО. Професійна етика як спосіб регуляції поведінки в конкретних видах професійної діяльності. Загальні принципи професійної етики: професійний обов'язок і особлива форма відповідальності, професійна солідарність та корпоративність. Приватні принципи професійної етики. Специфіка й різновиди професійної етики. Професійні деонтології та моральні кодекси.

Тема 2. Професійна етика педагога:функції, зміст, сутність.Етико-аксіологічна спрямованість освіти. Акмеологічна культура особистості викладача. . Специфіка педагогічної діяльності. Творчість та проблема «конкурентоспроможності» в педагогічній діяльності. Моральні норми ставлення педагога до своєї праці як віддзеркалення специфіки педагогічної діяльності. Відповідність педагога вимогам сучасної вищої школи. Необхідність постійного самовдосконалення педагога.

Тема 3. Особливості педагогічної етики у закладі вищої освіти. Етика відносин у системі«Педагог-студент» Соціокультурна зумовленість тенденцій розвитку педагогічної етики. Сутність системи «педагог-студент».. Норми та вимоги до спілкування в системі «Педагог-студент». . Місце та роль педагогічної етики у трансформації системи цінностей педагогів та студентів.

Тема 4. Професійна етика педагогічного колективу. Етика взаємовідносин в системі «педагог-педагог» Загальні морально-етичні основи професійно-ділового спілкування. Значення морально-психологічного клімату в колективі та його вплив на формальні й неформальні стосунки в колективі.. Головні принципи ділових стосунків та необхідні індивідуально- психологічні якості викладача вищої школи.. Специфіка взаємовідносин у педагогічному колективі.

Тема 5. Етика педагога та вченого в системі вищої освіти Перехід від парадигми «передачі знань» до парадигми «отримання знань» майбутніми фахівцями як прояв демократизації та гуманізації вищої освіти. Наукова

діяльність як атрибут професійної діяльності педагога у вищому навчальному закладі. Елементи наукової рефлексії в структурі діяльності педагога.

Тема 6. Етика і культура міжособистісного спілкування педагога
Культура спілкування: поняття, ознаки, структура, функції. Моральні принципи і норми спілкування. Діалог як основна форма спілкування. Антикультура в спілкуванні: «дефектні рівні» та «бар'єри» спілкування.

Тема 7. Етикет в професійній культурі педагога. Імідж викладача у корпоративній культурі закладу вищої освіти. Поняття етикету та його призначення. Загальні принципи та норми етикетної культури викладача освітнього закладу. Імідж викладача та шляхи його формування. Позитивний імідж викладача.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин								
	денна форма								
	усь ого	у тому числі					усь ого		
л		п	л аб	і нд	с .р.				
1	2	3	4	5	6	7	8		
Тема 1. Професійна етика в системі прикладного етичного знання. Особливості професійної етики уЗВО.	14	2	2			10	12		
Тема 2. Професійна етика педагога: функції, зміст, сутність. .Акмеологічна культура особистості викладача.	14		4			10	12		
Тема 3. Особливості педагогічної етики у закладі вищої освіти. Етика відносин у системі «Педагог-студент»	14	2	2			10	12		
Тема 4. Професійна етика педагогічного колективу. Етика взаємовідносин в	14	2	2			10	12		

системі «педагог-педагог»									
Тема 5. Етика педагога та вченого в системі вищої освіти	14	2	2			10	15		
Тема 6. Етика і культура міжособистісного спілкування педагога	9		4			5	12		
Тема 7. Етикет в професійній культурі педагога. Імідж викладача у корпоративній культурі закладу вищої освіти.	11	2	4			5	15		
Разом	90	0	0			60	90		

5. Теми практичних занять

/ п	Назва теми	Кількість годин (денна)	Кількість годин (заочна)
	Професійна етика як професійно-педагогічна підготовка викладачів. Особливості професійної етики у ЗВО.	2	
	Функції, зміст, сутність педагогічної етики. Культура особистості викладача.	4	2
	Етика відносин у системі «Педагог-студент»	2	
	Етика взаємовідносин в системі «педагог-педагог». Особистість викладача ЗВО	2	2
	Етика педагога та вченого в системі вищої освіти.	2	
	Етика і культура міжособистісного спілкування педагога	4	2
	Імідж викладача у корпоративній культурі закладу вищої освіти.	4	
	Разом	20	6

6. Самостійна робота

/ п	Назва теми	Кількість годин (денна)	Кількість годин (заочна)
	Професійна етика: сутність та зміст.	10	10
	Педагогічна етика як самостійний розділ професійної етики.	10	10

Структура та специфіка професійної етики викладача ЗВО	10	10
Етика відносин у системі «викладач-студент»	10	10
Етика відносин у системі «викладач-викладач»	10	15
Педагогічна деонтологія як наука про професійну поведінку викладача вищої школи	5	10
Імідж викладача у корпоративній культурі закладу вищої освіти.	5	15
Разом	60	80

7. Індивідуальні завдання

Індивідуальне завдання з навчальної дисципліни «Професійна етика викладача вищої школи» оформляється у вигляді наукових повідомлень. Їхня тематика та вимоги щодо оформлення й написання щорічно оновлюються.

8. Методи навчання

Під час проведення лекційних та практичних занять щодо вивчення навчальної дисципліни «Професійна етика викладача вищої школи» необхідно використовувати такі методи навчання як: лекція, розповідь, пояснення, бесіда, дискусія, диспут, робота з нормативними документами про освіту, ілюстрування, відеометод, дидактична гра, практична робота тощо.

9. Методи контролю

- 1) усне опитування та тестування на семінарських заняттях;
- 2) письмові контрольні роботи;
- 3) індивідуальні завдання.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	0
Семінарське заняття	15
Самостійна робота	15
Індивідуальне чи творче завдання	20
Залік тести	50

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80 – 89	B	добре	
70 – 79	C		
60 – 69	D	задовільно	
50 – 59	E		
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

1. Конспект лекцій.
2. Індивідуальні завдання.
3. Самостійна робота.
4. Навчально-методичний посібник для підготовки до практичних занять, контрольних робіт та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Професійна етика викладача вищої школи» для студентів денної та заочної форм навчання.
5. Список рекомендованої до курсу літератури.
6. Вимоги до заліку.

12. Рекомендована література

1. Актуальні проблеми розвитку вищої освіти: *навчально методичний посібник*/авторський колектив: Завгородня Т.К., Нагачевська З.І., Савчук Б.П., Стинська В.В., Стражнікова І.В., Єгорова І.В., Ковальчук В.М., Прокопів Л.М., Салига Н.М./За заг. ред. В.Стинської, Л.Прокопів/. Івано-Франківськ, 2021. 430с.
2. Васянович Г.П. Педагогічна етика. URL: <http://westudents.com.ua/glavy/25887-13-predmet-struktura-funkts-zavdannya-pedagogchno-etiki.html>
3. Гулей К. В. Про етичну компетентність сучасного вчителя. URL: <http://oblosvita.com>.
4. Гура О. І. Психолого-педагогічна компетентність викладача вищого навчального закладу: теоретико-методологічний аспект. *Монографія*. Запоріжжя: ГУ «ЗІДМУ», 2016. 332 с. .
5. Етика: Навч. посіб. В.О. Лозовой, МІ. Панов, О.А. Стасевська та ін. Київ. Сучасний педагог. URL: <http://www.horting.org.ua/node/1436>
6. Етика поведінки вихователя, педагога. URL: <http://www.etica.in.ua/etika-povedinki-vihovatelya-pedagoga-2/>
7. Журба К. Формування етичної культури вчителів як необхідна умова сучасного виховання. Режим доступу: URL: <http://library.udpu.org.ua>.
8. Ковальчук В. М. Михайло Галуцинський про вчителя та суспільне значення педагогічної праці. *Наукові записки. Серія: Педагогіка*. Тернопіль. №1. 2003. Тернопіль. С. 75 – 78.
9. Ковальчук В. М. Мовлення вчителя як засіб педагогічної праці. *І Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція «Педагогічна персоналістика: Теорія, історія, освітня практика»*, присвяченій 160-річчю від дня народження С. Русової 25 лютого 2016р., м. Івано-Франківськ. С.34
10. Ковальчук В. М. Людиноцентризм як гуманістично орієнтований підхід до формування нової людини. *Обрії*. 2014. №2 (35) С.47—49.
11. Ковальчук В.М. Національне виховання дітей та молоді засобами родинної педагогіки». *Обрії*, 2018. С.119-121.
12. Ковальчук В. М. Професіоналізм педагога – головна умова забезпечення якості освіти. *Збірник наукових праць. Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету імені Григорія Сковороди*. 2015. С.231-234.
13. Ковальчук В. М. Педагогічна культура викладача. Сучасний викладач у студентоцентричній моделі освітнього процесу університету. *Матеріали Всеукраїнського науково-практичного семінару, 3-4 березня 2016 року*. м. Івано-Франківськ: Видавництво ТОВ «ВГЦ «Просвіта», 2016. С.41-44.
14. Ковальчук В.М. . Педагогічні умови формування та розвитку творчої особистості. *Інтернаука: збірник наукових праць*. №15 (77). Том 1. Київ, 2019. С.45-49.

15. Ковальчук В. М. Управління навчальною та виховною діяльністю загальноосвітнього навчального закладу. *Збірник наукових праць Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету імені Григорія Сковороди*. 2015. С.268-271.

16. Ковальова І. О. Педагогічна іміджологія: сутність, етимологія, шляхи креативного використання у сучасному вищому навчальному закладі. *Міжнародний науковий форум: соціологія, психологія, педагогіка, менеджмент*. 2011. Вип. 6. С. 213-226. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mnf_2011_6_24_58

17. Коджаспірова Г. М. Історія освіти та педагогічної думки. К., 2017. С. 67.

18. Конфлікт і взаємодія. URL: <http://osvita.ua/school/method/psychology/675/>

19. Лозова В. І. Формування педагогічної компетентності викладачів вищих навчальних закладів. Педагогічна підготовка викладачів вищих навчальних закладів: *матеріали міжвуз. наук.-практ. конф.* Харків. ОВС, 2015. С.60.

20. Мороз О.Г. Викладач вищої школи: психолого-педагогічні основи підготовки/ за заг. ред. О.Г. Мороза. Київ.: НПУ, 2006. 206 с.

21. Навчальний посібник з курсу „Професійна етика вищої освіти” для осіб, що навчаються в магістратурі за спеціальністю «Педагогіка вищої школи»/ Алексеєнко А.П., Карпенко К.І., Гончаренко Л.О., Дейнека В.В. Харків: ХНМУ, 2015. 77 с.

22. Основи педагогічної майстерності. /під ред. І.А. Зязюна. Київ: Вища школа, 2014. 207 с.

23. Професійна етика. URL: <http://medbib.in.ua/professionalnaya-etika.html>

24. Педагогічна майстерність, її елементи. URL: <http://studentam.net.ua/content/view/2286/97/>

25. Рисаченко Г. Етична компетенція сучасного викладача. *Освіта, технікуми, коледжі*. 2016. № 2. С.59-62;

26. Руснак І.С., Іванчук М.Г. Педагогіка і психологія вищої школи: *навчально-методичний посібник*. 2-ге вид., доп. Чернівці : Букрек, 2009. 176 с.

27. Єременко Т.В. Сучасні етичні проблеми педагогічної творчості . Типологія інформаційно-етичних ситуацій в навчальній діяльності, 2016.

28. Яким має бути профіль вчителя у соціальній мережі? URL: <http://www.prosvitcenter.org/uk/yakym-maye-butyu-profilvchytelya-u-sotsialnij-merezhi/>

29. Хоружа Л.Л. Етична компетентність учителя як основа реалізації гуманістичної парадигми освіти. *Шлях освіти*. 2013. № 3. С. 27–33.

30. Хоружа Л. Л. Етичний розвиток педагога: *навчальний посібник*. Київ. : «Академвидав», 2012. 208 с.

31. Хоружа Л. Етична компетентність сучасного вчителя. URL: <http://ru.osvita.ua>.

32. Чернілевський Д.В. Педагогіка та психологія вищої школи: *навч. посібник*. Вінниця: Вінницький соціально- економічний інститут ун-ту «Україна», 2006. 402 с.

33. Юрченко В.І., Кудіна, В.І. Психологія вищої школи: *Курс лекцій*. Київ. КСУ, 2004. 176 с.

34. Яким повинен бути сучасний педагог. URL: <http://old.lp.edu.ua/node/8510>

[.http://www.hikma.ru/publ/34-1-0-99](http://www.hikma.ru/publ/34-1-0-99)

http://www.ejoe.ru/sod/99/2_99/st161.html

<http://marinikin.110mb.com/site%20texts/P%20versus%20S%20%20conversation.htm>

35. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>

36. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 №2145-URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> 17.